

Corona

CORONA IMPACT EN STEUN

Begin maart 2020 zette het coronavirus de wereld op z'n kop. Met een ongekennde impact voor veel doelgroepen, zowel op zakelijk als op persoonlijk gebied. Op 15 maart werd onze stad hard getroffen door het sluiten van onder andere horecagelegenheden, musea en bioscopen. Het bourgondisch leven van de stad kwam in 1 dag tot stilstand. Inmiddels zijn we een jaar verder en zorgen we - al thuiswerkend - voor de dienstverlening die Bredanaars van ons verwachten. Een grote prestatie, want niemand had durven voorspellen dat we in deze situatie terecht zouden komen. In dit hoofdstuk gaan we uitgebreid in op de ontwikkelingen en effecten van corona op de doelstellingen, werkzaamheden en financiën van de Gemeente Breda voor 2020. Eerst staan we stil bij de verschillende gepresenteerde steunpakketten. Vervolgens bij de gevolgen voor de verschillende begrotingsprogramma's. En we maken een overzicht van de financiële gevolgen.

AANPAK

Bij de start van de crisis hebben we in Breda bewust gekozen voor een college brede inzet op corona. We wilden bestuurlijk als een team reageren op de coronacrisis. Het college heeft ervoor gekozen om na de corona-uitbraak geen crisisstructuur op te zetten naast de bestaande (lijn-) organisatie. De gedachte was dat de corona-uitbraak vrijwel alle beleidsterreinen zou raken. En dus alle netwerken en capaciteit van de gemeentelijke organisatie nodig zijn. Bij het managen van de crisis lag de leiding in Breda daarom bestuurlijk bij het college en ambtelijk bij directie en managementteam. Voor de onderlinge afstemming heeft het college in de eerste crisisperiode veel contact met elkaar gehad. Natuurlijk tijdens de collegevergaderingen, maar vaak ook 'een op een' en in het begin van de crisis vrijwel dagelijks in verschillende en wisselende samenstellingen. Het college heeft direct na de corona-uitbraak besloten om de raad vaak te informeren over genomen besluiten, actualiteiten en voortgang. Dat heeft geleid tot een groot aantal raadsbrieven. De 1e raadsbrief is op 13 maart verstuurd, enkele dagen voor de afkondiging van de 1e nationale lockdown. In de ambtelijke organisatie is voor de opzet en uitvoering van corona-steunmaatregelen een team opgesteld vanuit diverse disciplines en beleidsvelden, onder aansturing van een directeur. Dit team bleef gesitueerd in de ambtelijke lijnorganisatie.

STEUNPAKKETTEN

Tijdens de eerste lockdown ontwikkelde de rijksoverheid landelijke steunpakketten voor met name ondernemers en inwoners die door de coronamaatregelen en de lockdown hun inkomsten zagen wegvallen. Ook de gemeente Breda heeft aanvullende maatregelenpakketten in het leven geroepen om ondernemers te ondersteunen. De eerste twee steunpakketten voor de korte en de middellange termijn waren er vooral op gericht om hulp en (financiële) verlichting te bieden voor het voortbestaan van ondernemingen en organisaties, voor het behoud van werkgelegenheid en voor het behoud van sociaalmaatschappelijke structuren die zo onmisbaar zijn in Breda. Het derde steunpakket voor de lange termijn (2021) was meer gericht op het aanpassen aan de nieuwe situatie. De focus verschoof van ondersteunen naar investeren. Er hebben zich drie grote thema's afgetekend voor de stad en de effecten van corona: werken, recreëren en (buiten) ontmoeten.

Steunpakket 1 (korte termijn)

Kort na de eerste aangekondigde maatregelen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) nam Breda al een beperkt pakket aan noodmaatregelen. Dit 1e pakket was van 1 april tot en met juni en vooral gericht op de eerste 3 weken voor de uitwerkingen van de rijksmaatregelen. Veel bedrijven verkeerden in directe faillissement problemen door het direct wegvallen van omzet. Zorgaanbieders kwamen om diverse redenen ook in de knel. Veel maatregelen gingen dan ook over het beschikbaar maken of houden van voldoende middelen in die 1e weken om de periode tot aan het op gang komen van de rijksmaatregelen te kunnen overbruggen. De maatregelen op een rijtje:

- Bevoorschotting (financieel voorschot voor facturen) van de landelijke regeling tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren (TOGS);
- Bevoorschotting van de landelijke regeling tijdelijke inkomensondersteuning voor ondernemers regeling (Tozo);
- Tot eind juni uitstel van betaling verleend voor lokale belastingen (BWB) en facturen van de Gemeente Breda voor geleverde diensten;
- Per direct vermindering van de voorlopige aanslagen toeristenbelasting;
- Vooruitbetaling van verleende subsidies aan instellingen in directe nood;

- Zzp-ers (zelfstandige zonder personeel) en midden- en kleinbedrijven kunnen een gratis adviesgesprek aanvragen met een business coach;
- Beschikbaar stellen van vouchers aan midden- en kleinbedrijven die vanwege bankleningen extra financiële stukken moeten overleggen;
- Om zorgcontinuïteit te bieden is veel extra inzet gepleegd in samenwerking met zorgaanbieders;
- Het oprichten van het broodnoodfonds.

Steunpakket 2 (middellange termijn)

Het 2e steunpakket voorzorg in een wat langere periode en had meer doelen. In eerste instantie tot oktober. En later door een verlenging tot en met eind december. Allereerst werd ingezet op die aandachtsgebieden waar de nood hoog was in de Bredase samenleving. Daar hielp de gemeente door zeer gericht ondersteuning te bieden. De inzet was vooral op het voortbestaan van een organisatie of het houden van werkgelegenheid of sociaal maatschappelijke structuren. Daarnaast waren er ook maatregelen bekend gemaakt om herstel mogelijk te maken. Dit door het maken van herstelplannen en directe financiering in lopende campagnes. In het 2e steunpakket werd ook duidelijk aangegeven dat het onmogelijk is om alle effecten van deze crisis te verzachten. Er zijn uitgangspunten opgesteld om samenhang te brengen in het gemeentelijk handelen. De maatregelen op een rijtje

Cultuur

- Accepteren van een lagere subsidieprestatie;
- Kwijtschelden/compenseren huur cultuurpanden die verplicht moesten sluiten;
- Middelen voor ondersteuning van de professionele kunst- en erfgoedorganisaties en voor behoud van de organisatie van de amateurkunstensector.

Sport en evenementen

- Kwijtschelden leges als een evenement niet plaats kan vinden;
- Aangepaste subsidierichtlijn(en);
- Kosten vergoeden als een gesubsidieerd evenement geannuleerd moet worden;
- Huur voor gemeentelijke sportaccommodaties tijdelijk kwijtschelden;
- Maatwerk bieden om het bestaansrecht van verenigingen te waarborgen.

Zorg en Maatschappelijk

- Zorgen voor continuïteit van zorg door aan te sluiten bij landelijke afspraken en passende afspraken met zorgaanbieders;
- Financiële ondersteuning voor directe extra kosten die gemaakt worden door corona;
- Specifieke afspraken voor doelgroepenvervoer;
- Extra tijdelijke dak- en thuislozenopvang en speciale corona-opvang bij besmetting.

Dorps- en wijkcentra

- Ondersteuning voor dorps- en wijkcentra bij gebruik van rijksregelingen en gemeentelijke vouchers;

- Financiële ondersteuning in de vorm van maatwerk voor het betalen van de vaste lasten, als de bestaanszekerheid van centra in de problemen komt

Economie

- Uitbreiding van informatievoorziening: ondernemersspreekuur in de vorm van online 'live' sessies;
- Snelle beoordeling van creatieve initiatieven;
- Uitbreiding ondersteuningsmiddelen voor start-ups (snelgroeiend bedrijf) en schrijnende gevallen, in de vorm van kleine leningen;
- Stimuleren ideeën voor 'unlock' en economisch herstel via challenges (aangaan uitdagingen);
- Campagne #BredaKoopLokaal opzetten en spreiden.

Participatie & armoedebestrijding

- Meer inzet om hogere instroom Tozo aanvragen te verwerken en versneld bemiddelen naar betaald werk;
- Inrichten crisisloket vroegsignalering schulden;
- Loket waar inwoners terecht kunnen voor (financieel) advies;
- Ondersteuningsafspraken over de Voedselbank.

Onderwijs

- Samen met onderwijs, jongerenpartners, sport en cultuur zoeken naar mogelijkheden om voor jongeren in de leeftijd 4-16 jaar in de zomervakantie (SummerVibes) en wintervakantie (WinterChills) verschillende vormen van sport, beweging cultuur en educatie aan te bieden;
- Met partners voortgezet onderwijs gekeken naar afsluiting van schoolcarrière voor eindexamenleerlingen;
- Met MBO (middelbaar beroepsonderwijs) en HBO (hoger beroepsonderwijs) gezocht naar alternatieve mogelijkheden voor introductie nieuwe studenten.

Steunpakket 3: van ondersteunen naar investeren (lange termijn)

Na de zomer werd duidelijk dat de impact van corona op maatschappelijke ontwikkelingen en op de economie nog een flinke tijd zal aanhouden. De meeste effecten zullen pas in 2021 zichtbaar worden. Het is daarom voor de gemeente vooral belangrijk om te blijven ondersteunen waar dat nodig is. En tegelijkertijd te schuiven richting investeren. Met andere woorden; de eerdere focus op onmiddellijke ondersteuning van ondernemingen, organisaties en inwoners (zoals tijdens de eerste 2 steunpakketten) is verlegd bij het 3e steunpakket (lange termijn 2021) naar het helpen aanpassen aan de nieuwe situatie. En naar het doen van investeringen om de economie draaiende te houden. Investeren op die gebieden waar het hard nodig is. Niet alleen voor de korte termijn, maar juist ook voor de lange termijn verbeteringen aanbrengen voor die weerbaar(dere) stad. Helemaal in lijn met de aanpak van het Rijk. Het motto voor onze lange termijn aanpak is om zoveel mogelijk wendbaar en weerbaar te blijven. De thema's werken, recreëren en ontmoeten staan hierbij centraal.

SAMEN MET DE STAD

In de afgelopen 8 maanden hebben we belangrijke ervaring opgedaan over de werking van steunpakketten. Zo hebben we gezamenlijke hulpmiddelen ontwikkeld hoe te handelen bij een onverwachte volgende crisissituatie. In korte tijd is veel werk verzet om tot een snelle uitwerking en uitvoering van de maatregelen te komen. Inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers zijn geïnformeerd via mailingen, Facebook-live sessies, social media en via de website. Ook is er een coronaloket geopend om vragen snel te kunnen beantwoorden. Na 1 jaar is het duidelijk dat veel ondernemingen en organisaties, mede door de steunpakketten, de 1e zeer onzekere periode op de been zijn gebleven. Er is goed gebruik gemaakt van de aangeboden maatregelen. Daarnaast hebben velen een enorme creativiteit laten zien om op een of andere manier hun

'business' door te kunnen laten gaan. Geen 'business as usual', maar corona-proof business. Kortom, de steun wordt gewaardeerd. Inmiddels zoeken we ook de samenwerking met gemeenten in de omgeving.

Corona zorgt dat we kritisch moeten kijken naar de inrichting van locaties waar mensen samenkomen. Denk aan winkelcentra en dan vooral aan de binnenstad van Breda en de woonboulevard. Maar ook de kleinere winkelcentra hebben pieken in drukte. Ook de recreatiegebieden zoals de bossen, en met name het Mastbos, zijn locaties waar mensen samenkomen en tijdens corona een risico kunnen vormen voor de gezondheid. Om risico's zoveel mogelijk te beperken is er een werkgroep in het leven geroepen (onder regie van de gemeente) die deze locaties in kaart heeft gebracht. Deze locaties zijn onderzocht. Het resultaat is een dynamisch plan wat we uitvoeren tijdens deze coronaperiode. Deze werkgroep bestaat uit de onderdelen leefomgeving, veiligheid, wijkzaken, verkeer, communicatie, handhaving en economie. De werkgroep komt wekelijks bij elkaar, en als het nodig is vaker. De gemeente heeft ESI (Event Safety Institute) gevraagd te adviseren over publieks- en vervoersstromen. Zij zijn onderdeel van de werkgroep. Ook externe partijen zoals ondernemersfondsen, ondernemersverenigingen en Staatsbosbeheer zijn direct betrokken bij de ontwikkeling van plannen en maken deel uit van de werkgroep. Maatregelen uit het plan passen we direct toe op straat.

Denk dan aan:

- Op locatie inrichten van wachtrijen;
- Het plaatsen van materieel zoals tekstkarren;
- Borden en belijning om bezoekers te sturen;
- Inzet van corona gastheer of gastvrouw;
- Verkeersregelaars op locatie.

Hiernaast denken we als gemeente mee met ondernemers en Staatsbosbeheer. Adviseren we hen over de inrichting van hun bedrijfspand of hun terrein, geven tips en trucs.

EFFECTEN PER BEGROTINGSPROGRAMMA

Naast de corona steunpakketten had corona natuurlijk veel effect op de onderdelen van de begroting. Deze lichten we kort en bondig toe. In de verschillende programma's staat meer toelichting.

Programma 1 Vitaal en Sociaal Breda

Zowel het coronavirus als de coronamaatregelen hebben veel impact gehad op de Bredase burgers. Veel kwamen in de problemen, door onder andere het verlies van werk, het verlies van dagritme, gevoelens van eenzaamheid en het uitblijven van zorg op de vertrouwde manier. We hebben hier meteen op gereageerd met maatregelen en nieuwe initiatieven.

Participatie

Ondanks corona bleef het motto, iedere burger doet ongewijzigd mee in de samenleving. Bredanaars die vanwege inactiviteit in de sector een beroep moesten doen op een sociale voorziening (Werkloosheidswet of bijstand), werden direct begeleid richting betaald werk in sectoren waar vraag is naar personeel.

- *Gevolgen voor de arbeidsmarkt*
Het kalenderjaar 2020 stond oorspronkelijk in het teken van oogsten. De coronacrisis zorgde voor een totale koerswijziging. Nadat we als ambitie hadden gesteld om een daling van het klantenbestand, werd de koers vanaf maart flink veranderd. In plaats van een daling steeg het klantenbestand van 4.290 (januari 2020) naar 4.422 (december 2020). Dit is een toename van maar 3,08 %. De voorspelling van de Bredase economische crisismonitor was in juni een grotere werkloosheidstoename. De beperkte stijging hebben we gerealiseerd met back-up van het landelijke steunpakket, de intensieve samenwerking met regionale stakeholders én onze doelgerichte inzet. Voorbeelden hiervan zijn:
  - Het werkgeversservicepunt Breda (WSP) realiseerde 649 plaatsingen. Hiervan is 63 % vanuit een bijstandssituatie bemiddeld (we blijven aandacht houden voor het zittend bestand) naar betaald werk. De

andere 37% werd preventief – vanwege baanverlies door corona - bemiddeld naar betaald werk voordat een uitkeringsaanvraag (WW- of bijstandsuitkering) werd toegekend;

- In samenwerking met zorgpartners en Koninklijke Horeca Nederland zijn maar liefst 80 horeca medewerkers tijdelijk omgeschoold naar ondersteunende banen in de zorg. Dit leidde tot landelijke aandacht. De opgedane ervaringen zijn de basis om samen met zorg- en onderwijsinstellingen in het nieuwe kalenderjaar vanuit een gesloten ketenbenadering mensen uit het ‘zittend bestand’ al werkend om te scholen tot toekomstig professional;
- Een regionaal mobiliteitsteam is sinds mei operationeel. Het team heeft meer dan 3000 regionale werkgevers gesproken over personeelsvraagstukken en steunmaatregelen. Er was intensief contact met sectoren met stijgende werklozen om mensen te begeleiden en om te scholen naar betaald werk in sectoren met tekort aan personeel. 100 werkgevers zijn geholpen met personeelsvraagstukken waarbij collegiale in- en uitleen centraal stond.
- *Tijdelijke ondersteuning zelfstandig ondernemers (Tozo) 2020*

Eén van de onderdelen van het landelijke noodpakket is de Tozo-regeling. De Tozo is op 21 april 2020 gepubliceerd en biedt ondernemers ondersteuning in levensonderhoud en bedrijfskapitaal tot € 10.000. Sindsdien is de Tozo regeling verlengd met Tozo 2 en Tozo 3. Vanaf Tozo 2 is de partnertoets ingevoerd, waardoor alleen de ondernemers zonder een verdienende partner in aanmerking komen voor de regeling. Door snel handelen en goede voorbereidingen zijn we deze periode in staat geweest om méér dan 3.200 ondernemers tijdig financieel te ondersteunen, waar nodig en mogelijk. Uit de hele organisatie werden voor Tozo 1 méér dan 100 collega's ingezet om deze bijzondere opdracht uit te voeren. Hierdoor kreeg elke ondernemer die het nodig had financiële ondersteuning. Voorafgaand aan elke verlenging op Tozo zijn de ondernemers proactief benaderd door het Tozo projectteam. Hierdoor werden alle verlengingen op tijd georganiseerd en de financiële ondersteuning tijdig betaald. Dit werd door de ondernemers erg gewaardeerd.
- *Broodnoodfonds*

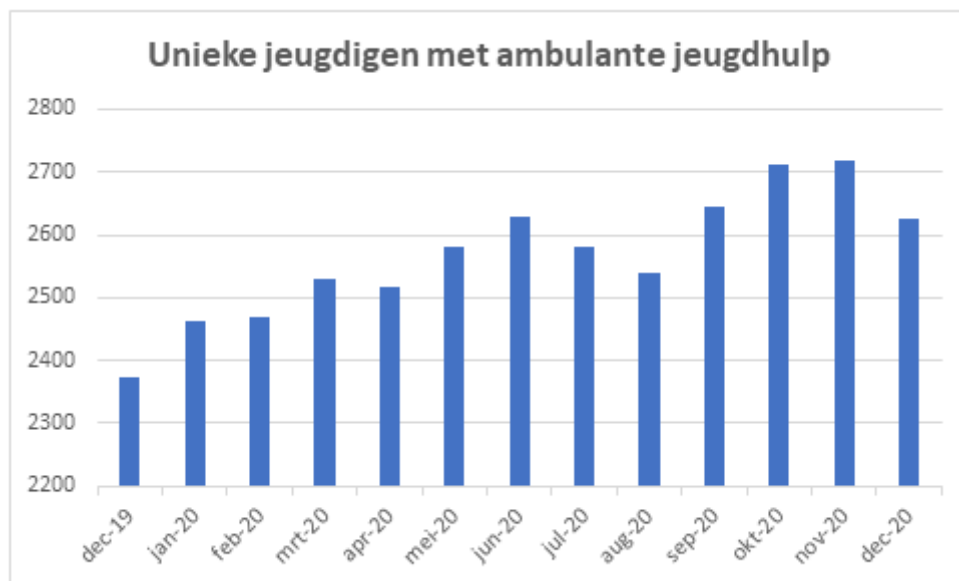
BroodNood is een tijdelijk gemeentelijk noodplan voor Bredase inwoners die door acute geldproblemen door corona geen boodschappen konden kopen. In 2020 zijn er 263 betalingen verricht.
- *Tegenprestatie*

Helaas hebben wij vanwege de coronamaatregelen de werkzaamheden rondom de tegenprestatie moeten opschorten van 1 mei tot 1 oktober 2020. In deze periode hebben wij slechts beperkt mensen kunnen plaatsen op een tegenprestatieplek. Na 1 oktober zijn we op kleine schaal opnieuw gestart met de uitvoering. De bijeenkomsten voor de meest kwetsbare cliënten bij de Tientjesacademie zijn voorbereid. Door de gedeeltelijke en daarna volledige lockdown zijn die uiteindelijk niet doorgegaan.
- *Jeugd*

Door de coronapandemie ging onze aandacht al meteen naar jeugd en hun gezinnen en continueren van onderwijs, jeugdhulp en (nood)opvang. Het was belangrijk om kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen in beeld te houden en te blijven ondersteunen. Gedurende het jaar was dit een grote uitdaging. Maar samen met partners hielden we zicht op kwetsbare kinderen. De onderlinge samenwerking was goed. Toch belemmerde corona ons ook in de samenwerking met maatschappelijke partners. Samen leren en ontwikkelen werd beperkt door (beperkt) beschikbare communicatie- en ontmoetingsmogelijkheden.
- *Jeugdhulp*

Het afgelopen jaar was het continueren van jeugdhulp een uitdaging. Het coronavirus vroeg om creativiteit en flexibiliteit van zorgaanbieders en hulpverleners. Zij zijn gestimuleerd om hulp zoveel mogelijk voort te zetten. Om te voorkomen dat onze gecontracteerde jeugdhulpaanbieders in de financiële problemen kwamen, is in 2020 de ‘continuïteitsregeling Jeugd Regio Wet op het bevolkingsonderzoek rondom corona’ en ‘declaratieregeling meerkosten corona’ opgesteld. Daarnaast maakte het Rijk met de Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG) afspraken over de doorbetaling van kosten uit het Landelijk Transitie Arrangement (LTA). Hiervoor stelde de VNG eveneens een regeling op ter compensatie van LTA-aanbieders die gemeenten financierden. De 3 genoemde regelingen zijn gericht op compensatie van omzetverlies en eventuele meerkosten bij aanbieders. Om zo de gewenste zorg te kunnen blijven geven die voldoet aan de richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

We zagen ook een stijging in de reguliere zorgvraag tijdens corona. Het aantal jeugdigen met ambulante jeugdhulp liet begin 2020 een stijging zien, maar lijkt in de tweede helft van 2020 in mate te zijn gestabiliseerd. Ook het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de overige vormen van zorg (waaronder onder andere verblijfszorg, gezinshuizen, pleegzorg, jeugdbeschermingsmaatregelen, JeugdzorgPlus) laat een vergelijkbaar beeld zien:

- **Onderwijs en kinderopvang**

In 2020 heeft Corona een flinke stempel gedrukt op de samenwerking en werkzaamheden van alle partners binnen onderwijs en kinderopvang. In de eerste plaats werd van de kinderopvangorganisaties en scholen gevraagd om kinderen van ouders in vitale beroepen op te vangen. Dat is gerealiseerd. De scholen en kinderopvang zijn gestart met noodopvang voor kinderen in kwetsbare situaties. Doordat de basis van de samenwerking goed is konden we samen het aantal kinderen dat we begeleiden naar de voorschool op peil te houden. We zijn tot een aanbod gekomen waarmee wij een grote groep kinderen bereiken in verschillende leeftijdsgroepen. De activiteiten voor ouders en kinderen zijn op elkaar afgestemd, zodat het ondersteunen van de ontwikkeling van kinderen (weliswaar in de thuissituatie) toch door kon gaan. Door beeldbellen, filmpjes maken en een overzicht van nuttige websites, zijn ouders geïnformeerd en er is thuisaanbod ontwikkeld.

- *Tijdelijke regeling tegemoetkoming vrijwilligersorganisatie jeugd*
We stelden de Tijdelijke Subsidieregeling tegemoetkoming vrijwilligersorganisaties Jeugd op om vrijwilligers te steunen. Vrijwilligersorganisaties konden tot eind februari 2021 ondersteuning vragen voor misgelopen inkomsten.
- *SummerVibes en WinterChills*
Afgelopen zomer vond de 1e editie van SummerVibes plaats om jongeren tijdens corona iets extra's te bieden. Een 6 weken durend programma voor de Bredase jeugd (6-17 jaar) die de zomervakantie, mede door de beperkingen door corona, vooral in eigen stad zou vieren. Ruim 7.000 kinderen maakten gebruik van het gevarieerde aanbod van zo'n 450 activiteiten. De activiteiten werden georganiseerd door Surplus welzijn, Grote Broer/Zus, Breda actief en Nieuwe Veste samen met vrijwilligers en organisaties uit de stad.

Door de zware coronagolf die Nederland trof in het najaar, waren de beperkende maatregelen nog intensiever. Het is de gemeente en de samenwerkende partners en vrijwilligers toch gelukt om WinterChills te organiseren. Een buitenprogramma en twee e-sport toernooien voor de Bredase jeugd tijdens de Kerstvakantie. Met een aanvullend programma voor kwetsbare jongeren. De partners boden ook buiten de schoolvakanties extra activiteiten aan voor jonge mensen om het gemis van school en ontmoeten te verlichten.

Maatschappelijke ondersteuning

Bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zien we dat de reguliere zorgvraag is gestegen tijdens corona. Voornamelijk op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg (geestelijke gezondheidszorg gerelateerde problemen). We hebben in 2020 een forse stijging gezien aan kosten voor begeleiding aan jongeren (tussen 18 en 27 jaar). Dit komt omdat er veel meer jongeren door de coronacrisis zijn vastgelopen met hun studie, het structureren van de dag, zoeken zijn naar passend werk, vaker en meer drugs gebruiken en psychisch vastlopen. Terwijl aan de andere kant hun eigen netwerk minder kon worden ingezet. In de leeftijden van 18-20 jaar is zelfs een stijging van 68%. Voor de leeftijd 20-27 jaar is een stijging van 30%.

- *Zorg voor elkaar Breda*
Tijdens corona is het meldpunt van Zorg voor elkaar Breda het centrale punt voor vraag en aanbod van ondersteuning. Mensen die hulp nodig hebben met praktische zaken zoals met boodschappen of eenzaam zijn, kunnen zich bij Zorg voor elkaar Breda melden. Ook mensen die wat voor anderen willen doen. Zorg voor elkaar Breda was hierdoor veel in het nieuws.
- *Vrijwilligers*
In 2021 is de beleidsnotitie 'Vrijwilligers brengen Breda samen' opgesteld. In deze notitie spreken we van een accentverschuiving. De notitie vormt de basis voor een verdere doorontwikkeling in 2021 waarin we onder andere meer aandacht vragen voor de werving en waardering van vrijwilligers. Dit doen we samen met Breda Actief/MOOIWERK. In 2020 was daarnaast extra aandacht voor vrijwilligersorganisaties tijdens corona. Er zijn onder andere (digitale) voorlichtingsbijeenkomsten geweest over het vormgeven van activiteiten die coronaproof zijn. Ook het mantelzorgaanbod heeft door corona zoveel mogelijk digitaal doorgang gevonden, samen met het Steunpunt informele zorg Breda (StiB).
- *Kleinschalig collectief vervoer*
Voor het collectief vervoer waren januari en februari normale vervoersmaanden. Van maart tot en met augustus hebben vervoerders betaald gekregen voor de gereden ritten. En een tegemoetkoming (80% regeling) gehad voor het stilvallen van vervoer door corona. De regio West-Brabant (Gemeenschappelijke Regeling) heeft van september tot en met december hogere contractprijzen afgesproken met de vervoerders. Omdat de daling van vervoer zorgt voor hogere kosten per rit.

Maatschappelijke opvang

In 2020 is in het kader van corona en de nieuwe landelijke richtlijn voor opvang van dak- en thuislozen besloten om De Doorstroomvoorziening (DSV) tijdelijk te verplaatsen naar Riethil 12. Dit totdat de nieuwbouw van de DSV aan de Slingerweg klaar is. Naar verwachting zijn de bouwkundige aanpassingen aan de Slingerweg in maart 2021 gereed en kan dan de verhuizing gaan plaatsvinden. Daarnaast zijn er diverse andere maatregelen genomen voor de doelgroep dak- en thuislozen tijdens corona:

- Maatregelen binnen reguliere opvanglocaties om aan de RIVM-richtlijnen te voldoen;

- Een extra nachtopvang locatie om niet-rechthebbenden zoals MOE-landers (mensen uit Midden- en Oost-Europese landen) en mensen die geschorst zijn bij DSV, De Vliet en Gaarshof op te vangen;
- Een quarantainemogelijkheid voor dak- en thuislozen met corona;
- Een mobiel toilet dat 24/7 beschikbaar is;
- Extra toezicht en extra inzet straatteam, GGD en maatschappelijke partners (noodinloop en andere).

Sport

In 2020 hebben we binnen de maatregelen van corona, sport en bewegen mogelijk gemaakt in binnen- en buitensportaccommodaties. Voor leden maar ook niet-leden van sportverenigingen. Gebruik van de accommodaties in de zomerperiode hebben we gestimuleerd. Binnen de RIVM maatregelen hebben we door plaatselijk gemaakte regels maximaal bijgedragen aan een veilige omgeving om te kunnen sporten.

Ontmoeten in de wijken en dorpen

De eerste 2 maanden van het jaar verliepen volgens planning. Veel activiteiten en bijeenkomsten werden besproken en gepland. Toen kwam corona en werd het even stil. Er werden contacten gelegd en gekeken naar waar de behoefte zat. Al snel bleek dat er meer hulp beschikbaar was dan vraag. Snel mee schakelen op spontane initiatieven (onder andere muziek, hulp bij verzorgingstehuizen, locaties in openbare ruimte en coronaproof activiteiten door laten gaan) was daarbij dringend.

- Bijeenkomsten met wijk- en dorpsraden, wijk- en dorpsplatforms, Breda Begroot, wijk- en dorpscentra, projecten en activiteiten vanuit de wijkagenda's zijn gaandeweg het jaar steeds meer digitaal opgepakt. Dit om toch met elkaar in contact te blijven en voortgang te houden waar dit mogelijk was. In de zomermaanden en vroege najaar waren fysieke bijeenkomsten mogelijk en zijn doorgegaan. Mooi voorbeeld is het project Bavel2030. Dit wijkinstrument wilt via Breda Begroot haar dorpsvisie vernieuwen. In plaats van bewonersbijeenkomsten is via een digitale enquête in het dorp informatie opgehaald over wonen, jeugd, ouderen, veiligheid en ontmoeten bij ruim 1.000 respondenten.
- De geplande projecten en activiteiten uit de wijkagenda's zijn meestal uitgevoerd. Vooral initiatieven waarbij bewonersbetrokkenheid belangrijk was, bleek het niet fysiek bij elkaar kunnen komen doorslaggevend om (nu) nog niet aan de slag te gaan. Sommige initiatieven hebben enkel wat vertraging opgelopen. Deze lopen door in 2021 of worden dan opnieuw bekeken op haalbaarheid. Bijvoorbeeld Blind Wall in Haagpoort, activiteiten door Sterren van Morgen, aanpak arbeidsparticipatie en werkgroep Jeugd aanpak Heuvel zijn deels van start gegaan en zetten we door in 2021.
- Bij de wijk- en dorpsplatforms zijn ondanks corona nog ruim 144 subsidieaanvragen ingediend. Hiervan zijn 127 toegekend. Minder activiteiten konden doorgaan (ongeveer 40%). Sommige van deze aanvragen schuiven door naar 2021.
- De wijk en dorpscentra zijn belangrijke ontmoetingsplekken in de wijken en hebben het zwaar gehad. Continu schakelen wat wel en niet mocht voor verschillende activiteiten. En het organiseren van mogelijkheden binnen RIVM maatregelen. Gedeeltelijke openstelling en complete sluiting zorgden verder voor een moeilijke opgave voor een passende exploitatie. Zonder extra steunpakketten vanuit het Rijk en gemeente zouden meerdere wijk- en dorpscentra het financieel niet hebben kunnen redden. Het geeft voorlopig nog de nodige zorgen. Er is direct een communicatiestructuur opgezet om snel te kunnen schakelen op vragen en problemen.

Programma 2 Ondernemend Breda

Economie

Het jaar 2020 zou in het teken staan van de uitvoering van onze economische visie. Met als ambitie om de economie van Breda klaar te maken voor de toekomst. En om te bouwen aan Breda als internationale hotspot voor toegepaste technologie en creativiteit (TTC). Al na enkele maanden werd de economische werkelijkheid veranderd door de coronacrisis, die nog steeds een grote impact heeft op de economie. De focus in onze activiteiten hebben we verlegd naar knelpunten en ondersteuning van ondernemers. Er is veel energie gestoken in de economische en culturele maatregelen in de steunpakketten 1 en 2. De centrale ambitie en koers uit de economische visie hebben we daarbij zoveel mogelijk verbonden aan de crisisaanpak. De sterke punten van de Bredase economie hebben ook in de nieuwe omstandigheden grote waarde om de lokale economie veerkrachtig en weerbaar te houden.

De veerkracht van ondernemers, werknemers en werkzoekenden is in 2020 flink op de proef gesteld. Vanaf de 1e lockdown zijn we met steunmaatregelen, dienstverlening en creatieve oplossingen erin geslaagd om negatieve effecten te matigen en de lokale economie -met alle beperkingen- draaiend te houden. We hebben de ontwikkelingen gevolgd en zijn goed in contact gebleven met ondernemers. Met de economische crisismonitor van Breda gaven we, zo goed als mogelijk, een beeld van wat de coronacrisis op economisch gebied voor Breda zou gaan betekenen. Dit hebben we aangevuld met actuele beelden uit effectenmetingen bij Bredase ondernemers. Het heeft ons geholpen om te beoordelen of we de goede dingen deden in de ondersteuning van ondernemers. In combinatie met de omvangrijke ondersteuningspakketten van het rijk en de creativiteit en veerkracht van Bredase ondernemers, hebben we bereikt dat er in 2020 geen grote gaten zijn gevallen in de lokale economie en werkgelegenheid. Dit neemt niet weg dat de situatie voor veel ondernemers en werkenden zorgelijk is. De weg naar herstel hebben we nog beperkt samen kunnen inzetten vanwege de nieuwe lockdown vanaf eind december.

Studentenintroductie

In 2020 gaat de introductie anders vanwege corona. Om nieuwe eerstejaarsstudenten welkom te heten ontwikkelden we een app. Hiermee ontvingen studenten informatie over (binnen)stad, cultuur, sport en evenementen. En gerichte uitnodigingen voor kennismakingen in de stad.

Cultuur

Begin 2020 hebben we een vliegende start gemaakt met de uitvoering van de nieuwe cultuurvisie In verband met Cultuur en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. Half maart 2020 kwam dit tot stilstand. Lege theaterzalen, geannuleerde voorstellingen en afgelaste exposities. De normaal zo levendige Bredase cultuursector lag plots noodgedwongen stil. Een harde klap voor alle betrokkenen. Zowel professionele als amateurkunstorganisaties worstelen met vragen en onzekerheid. En het echte einde is nog niet in zicht. Er is veel energie gestoken in de economische en culturele maatregelen in de steunpakketten 1 en 2.

In de loop van 2020 werd duidelijk dat de gevolgen nog veel langer voelbaar blijven. Daarom is in oktober 2020 samen met de lokale culturele partners geïnventariseerd welke maatregelen en acties nodig zijn voor een sterk cultureel veld na de coronacrisis. Deze inventarisatie leidde tot een gezamenlijke culturele agenda voor 2021 (ook wel Deltaplan genoemd). Het doel is een wend- en weerbare Bredase culturele sector in 2021 en verder.

De 'anderhalve meter samenleving' heeft de stad gedwongen om de ruimte anders te benutten. Mede door corona is er veel aandacht geweest voor kunst en cultuur in de publieke ruimte. Naast beheer en behoud van kunstwerken in de openbare ruimte, richtte dit zich ook op meer cultuuractiviteiten in de openbare ruimte.

Evenementen

Helaas hadden we te maken met het onvermijdelijke afgelasten van diverse evenementen in de stad. Bijvoorbeeld het Breda Jazz festival en de Vuelta. De Vuelta zou in 2020 Breda plaatsvinden. Dat ging niet door en daarmee ook de samenhangende activiteiten die aandacht zouden geven aan de historische band met Spanje. De Nassaudag, Open Monumentendag en de Singelloop hebben niet op de gebruikelijke manier plaatsgevonden.

Als alternatief voor de Open Monumentendag is een app ontwikkeld, waardoor in spelvorm bezoekers gespreid over een langere periode de monumenten kunnen bezoeken. Voor de Nassaudag is het geld besteed aan het verbeteren van de website. De nieuwe website zal onder andere mogelijkheden bieden om de Nassaudag 2021 anders vorm te geven, mocht de coronacrisis aanhouden. De Singelloop kon iedereen op een eigen plek in Breda lopen met een app.

Regionale samenwerking

Tijdens de Baronie burgemeestersbijeenkomst op 10 juni 2020 is afgesproken om een opdracht tot verkenning van de Baroniesamenwerking te formuleren. Onder andere door corona heeft het 1e uitgelijnde proces vertraging opgelopen. In december 2020 heeft de heer Yves de Boer de opdracht als verkenner aangenomen. De burgemeester van Altena, Egbert Lichtenberg, was bereid om het bestuurlijk opdrachtgeverschap op zich te nemen. Met vertraging is er gestart met de verkenning.

Internationale samenwerking

Door corona waren de activiteiten een stuk minder dan verwacht. Internationale beurzen en congressen zijn vervallen. Het Rijk heeft handelsmissies (bezoeken met als doel handelsrelaties tussen 2 landen) stopgezet. Breda heeft wel haar netwerk goed onderhouden, met name digitaal. We hebben onderzoek laten doen naar regio's in Europa die aansluiten bij het economische profiel van onze stad. Er is ook gewerkt aan een strategie internationalisering (proces om over steeds grotere afstanden samen te werken).

Public affairs

Door de ingrijpende gevolgen van corona kwam in 2020 de lobbyinzet richting de provincie en Rijk in een stroomversnelling. Soms alleen en soms uit noodzaak samen met lobbypartners. Onderwerpen waarop lobby plaatsvond waren onder meer:

- Mobiliteit (grensoverschrijdende);
- Kunst en cultuur;
- Veiligheid (ondermijnende criminaliteit);
- Kwetsbare wijken aanpak;
- Stedelijke transformatie;
- Energietransitie;
- Gemeentefonds (VNG en G40 Stedennetwerk);
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning;
- Jeugd.

Veel fysieke lobbyactiviteiten zoals bestuurlijke werkbezoeken en ontmoetingen konden niet doorgaan door de coronamaatregelen. Ze werden geannuleerd, verplaatst naar een later moment of op een andere manier georganiseerd.

Programma 3 Duurzaam Wonen in Breda

Parkeren

De impact van de coronamaatregelen op de dienstverlening en de inkomsten van het parkeerbedrijf was groot. Voor de exploitatie van garages, fietsenstallingen en het fietsdepot waren de RIVM richtlijnen leidend. Aangepaste openingstijden en gedeeltelijke sluiting van locaties waren het gevolg. Hierdoor zijn dus niet alle doelstellingen gehaald.

Ruimtelijke ordening

- Er is gestart met het opstellen van een paraplu bestemmingsplan (bestemmingsplan voor de hele gemeente) evenementen. Vanwege prioritering voor corona is het concept-ontwerp nog niet klaar;
- Door corona is het hoger beroep tegen de bouw van de moskee aan Vlaanderenstraat 1 bij de Raad van State pas vlak voor kerst 2020 behandeld. De uitspraak was in maart 2021. In 2021 is pas de financiële afwikkeling rondom het project.

Mobiliteit

Arriva Brabant zag in 2020 door corona geen ruimte voor verbetermaatregelen en moest zelfs het openbaar vervoer voorzieningenniveau iets inkrimpen.

Waterrecreatie

Waterrecreatie heeft door corona een enorme ontwikkeling gekend. Door de beperkte mogelijkheid om buiten Nederland op vakantie te gaan, is de interesse in waterrecreatie in en rond de stad toegenomen. En leverden de beperkingen door het organiseren en naleven van coronamaatregelen meer inspanning en inzet op. Met name voor de zwembassins de Galderse Meren en de Asterplas zijn in het recreatieseizoen (1 april tot en met 30 september) maatregelen genomen. Dit om recreatie coronaproof in goede banen te kunnen leiden. Aangepaste borden, afzettingen en hekwerken, intensievere inzet van gasteren en gastvrouwen, extra schoonmaakwerk en extra toiletten hebben bijgedragen aan de financiële overschrijding. Door stadsbrede communicatie zijn de bewoners goed ingelicht over deze maatregelen.

Programma 4 Basis op orde in Breda

Openbare ruimte en accommodaties

Het belang en de waardering van de openbare ruimte kwam sterker naar voren dan ooit tevoren. In de perioden dat mensen veel thuis waren werd volop genoten van de openbare ruimte om veilig te ontmoeten, spelen, sporten en recreëren. De

openbare ruimte is intensiever en anders gebruikt, ook door gedwongen sluiting van (sport)accommodaties. Er was dus een grotere inspanning nodig om de openbare ruimte schoon te houden. Bijvoorbeeld op het gebied van zwerfafval. Om de openbare ruimte aan te passen aan de behoefte van de stad, zijn er samen met partners aanpassingen gedaan voor het gebruik hiervan. Terrassen kregen onder andere meer ruimte en de stad werd ingericht op de 1,5 meter regel. En de huurders/gebruikers van de accommodaties zijn tijdens de gedwongen sluiting financieel gecompenseerd.

Wel zijn door de effecten van corona een aantal projecten met bewoners uitgesteld of op een andere manier uitgevoerd. Hierbij gaat het voornamelijk om de participatieprojecten gericht op klimaatadaptatie. Zo zijn projecten van Groene buurtjes aangepast op de 1,5 meter regel of niet doorgedaan. Daarnaast heeft ook het project Groene Bedrijventerreinen vertraging vanwege corona.

Veiligheid

Ook in het domein veiligheid is 2020 niet geworden wat bij aanvang werd verwacht. De pandemie met het COVID-19 virus en de maatregelen ter beperking daarvan hebben een enorme impact gehad op de samenleving en dus ook voor de veiligheid en leefbaarheid. Winkels en horeca moesten sluiten, evenementen en voetbalwedstrijden gingen niet door, scholen dicht, het verenigingsleven kwam tot stilstand en zelfs samen buiten op straat werd beperkt. De crisisorganisatie moest zowel lokaal als regionaal overuren draaien om de crisissen het hoofd te bieden. Nieuwe veiligheidsrisico's dienden zich aan. Zoals de kansen voor de ondermijnende criminaliteit voortkomende uit de economische crisis, polarisatie tussen voor- en tegenstanders van de corona-maatregelen, een toename van door burgers ervaren overlast van jongeren die nergens hun energie kwijt konden en bovenal cybercriminaliteit als het nieuwe verdienmodel.

Door corona is het takenpakket van de boa's sterk veranderd. Onverwacht werden we geconfronteerd met een andere opdracht dan normaal. Namelijk het handhaven van gezondheidsregels. Sommige taken, zoals evenemententoezicht, taxitoezicht en sluitingstijden horeca zijn vervallen, maar daar tegenover staat dat er veel inzet is gevraagd om de noodverordening/tijdelijke coronawet te handhaven. Handhaving vond in dat kader vooral plaats op groeps grootte, detailhandel, horeca en mondkapjes. Dit heeft er voor gezorgd dat de druk hoog was en er minder aandacht is geweest voor zaken als loslopende honden of afvalcontroles. Dit wil niet zeggen dat dit niet gebeurd is, maar hier zijn minder uren aan besteed. Om de reguliere taken toch zoveel mogelijk doorgang te laten vinden is er creatief met de inzet van personeel omgegaan en tevens is gebruik gemaakt van stagiaires om bepaalde laagdrempelige werkzaamheden te doen. We hebben dus minder aan onze doelen uit de begroting gewerkt, maar realiseerden toch veel acties van het meerjarenprogramma.

Overlastmeldingen

Vanaf het moment dat er coronamaatregelen werden getroffen is het aantal overlastmeldingen sterk gestegen. Met name de meldingen jeugdoverlast en 'overige' geluidshinder zijn gestegen. De stijging van het aantal meldingen jeugdoverlast is terug te voeren op het feit dat meldingen van groepsvorming door jongeren (en daarmee mogelijke overtreding van de coronaregels) in de politiesystemen zijn weggeschreven als meldingen jeugdoverlast. Het feit dat inwoners sinds maart vorig jaar veel meer thuis zijn (ook overdag) heeft geleid tot meer overlast en overlastmeldingen.

Vuurwerkverbod

Het landelijk ingesteld vuurwerkverbod voor de jaarwisseling 2020-2021 had een grote impact. Door het verbod kon aan het door de gemeenteraad aangenomen amendement 'ambitieuze vuurwerkbeleid voor Breda' en aan de motie 'wij de kaders, de bewoners de locaties' geen vervolg worden gegeven. Uit een flitspeiling gehouden in de eerste week van 2021 liet een groot deel van de Bredanaars weten dat zij zich veilig hebben gevoeld en minder overlast hebben ervaren tijdens de afgelopen jaarwisseling. Daarnaast zijn, als gevolg van een integrale aanpak, excessen zoals tijdens de jaarwisseling 2019/2020 uitgebleven.

Afvalservice

De inzameling van afval ging ondanks corona gewoon door, het was extra druk in de milieustraat :

- Omdat veel mensen thuis werkten en thuis waren is huishoudelijk afval in 2020 toegenomen. Per inwoner is het restafval gestegen van 111 naar 146 kilo per jaar;
- Er werd meer geklust en opgeruimd. De aangeboden hoeveelheid grof vuil was een stuk hoger dan normaal;
- De opbrengsten uit textiel zijn door een ingestorte markt fors gedaald;
- Er was minder omzet bij bedrijfsklanten van afvalservice, zoals bijvoorbeeld de horeca tijdens de lockdown.

Dienstverlening

De dienstverlening aan inwoners ging zoveel mogelijk door met aanpassingen. Ons doel hebben we grotendeels gerealiseerd. Ondanks corona konden wij de baliedienstverlening voor bezoekers en medewerkers veilig door laten gaan. Door corona hebben we enkele zaken niet kunnen afronden, zoals een onderzoek naar de inzet van intelligente software voor gestandaardiseerde processen en het meten van klanttevredenheid. In 2021 gaan we hiermee verder aan de slag.

Programma 5 Organisatie en financiën van Breda

Corona had een grote impact op de werknemers en het werk. De organisatie liet zich van haar meest flexibele kant zien en bleek enorm flexibel:

- We volgden de RIVM adviezen en informeerden alle werknemers;
- Regelmatig verspreiden we nieuwsberichten en videoboodschappen over de impact, adviezen, werk en sociaal leven;
- Thuiswerken werd de norm. Op locatie werken alleen als dat voor het werk nodig is. Werknemers die in een sociaal isolement dreigden te komen kregen speciale aandacht;
- Werknemers kregen faciliteiten zoals monitors, bureaus en stoelen voor de thuiswerkplekken;
- Medewerkers willen 40% van het werk vanuit huis blijven doen. Het herhuisvestingsplan van het stadskantoor is bijgesteld en voeren we uit in 2021;
- De voorgenomen activiteiten voor leren en ontwikkelen gingen grotendeels digitaal door;
- De digitale vaardigheid van werknemers nam enorm toe. In snel tempo werden veel medewerkers goed in het gebruik van nieuwe digitale applicaties;
- Medewerkers die actief waren op beleidsterreinen die minder belangrijk werden door corona, gingen (tijdelijk) aan de slag op afdelingen waar de capaciteit onder druk stond. Voorbeelden hiervan zijn:
  - Uit alle delen van de organisatie hielpen werknemers met beoordelen van aanvragen voor tijdelijke inkomensondersteuning voor ondernemers (Tozo). Zo kregen ondernemers snel duidelijkheid en financiële zekerheid;
  - Andere medewerkers hielpen in het Amphia Ziekenhuis met de ondersteuning.
- Medewerkers werden binnen hun beleidsterrein anders ingezet. Voorbeelden hiervan zijn:
  - Het takenpakket van handhaving veranderde sterk. Sommige taken zijn vervallen (evenemententoezicht, taxi toezicht, sluitingstijden horeca), maar daar tegenover staat dat er veel inzet is gevraagd om de noodverordening/tijdelijke corona wet te handhaven;
  - Om de reguliere taken toch zoveel mogelijk door te laten gaan is er creatief met de inzet van personeel omgegaan. Zo zijn de toezichthouders die normaal ingezet worden op de scanauto, ingezet om extra toezicht te houden. De scanauto is vervolgens bemand door mensen met een (Tozo) uitkering.

Inmiddels zijn we een jaar verder en zorgen we - al thuiswerkend - voor de dienstverlening die Bredanaars van ons verwachten. Een prestatie van formaat, want niemand had durven voorspellen dat we in deze situatie terecht zouden komen.

FINANCIËN

Corona had een forse impact op onze uitgaven en inkomsten. Zaken waar we geen invloed op hadden zoals lagere inkomsten op het gebied van parkeren, toeristenbelasting en stijgende kosten voor maatschappelijke opvang. Maar ook lagere kosten door het niet doorgaan van evenementen. Daarnaast hebben we door onze steunpakketten bewust meer uitgaven gedaan voor bijvoorbeeld de inzet van businesscoaches en Summervibes. Huurders van accommodaties kregen compensatie voor de periode van gedwongen sluiting. Daarnaast hebben we regelingen voor het Rijk uitgevoerd, zoals de Tozo.

Voor veel van onze uitgaven of derving aan inkomsten zijn we gecompenseerd door het Rijk. De financiële gevolgen lichten we verder toe in het overzicht. Als eerste de algemene financiële effecten en ontvangen compensatie vanuit het rijk. Daarna de besteding van de middelen van onze lokale steunpakketten.

Gevolgen corona

Corona heeft op diverse beleidsterreinen invloed gehad op onze financiën. In het overzicht staan de gevolgen en op welke beleidsterreinen er compensatie is ontvangen vanuit het rijk, en hoe hoog die was.

Bedragen x € 1 miljoen

	Thema	Onderwerp	Resultaat	Dekking bijdrage Rijk	Resultaat na compensatie
1.1	Opgroeien	Cluster Jeugd; inhaalzorg (meerkostenregeling)	-0,22	0,33	0,10
1.1	Opgroeien	Leerlingenvervoer, lagere uitnutting door vervallen ritten	0,10	0,00	0,10
1.1	Opgroeien	Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep en vergoeden eigen bijdrage ouders	-0,04	0,29	0,25
1.1	Opgroeien	Vrijwilligersorganisaties Jeugd; zoals scouting en speeltuinen (overheveling naar 2021)	0,00	0,08	0,08
1.1	Opgroeien	Regionale aanpak laaggeletterdheid, onderuitnutting	0,10	0,00	0,10
1.2	Betrokken zijn	Compensatie inkomstenderving eigen bijdrage Wmo	-0,23	0,23	0,00
1.2	Betrokken zijn	Wmo 2015- begeleiding/beschermd wonen; inhaalzorg (meerkostenregeling)	-0,38	0,44	0,06
1.2	Betrokken zijn	Deeltaxi, onderuitnutting	-0,25	0,00	-0,25
1.3	Thuis	Meerkosten maatschappelijke opvang	-0,32	1,59	1,27
1.3	Thuis	Meerkosten vrouwenopvang	-0,06	0,25	0,19
1.4	Leren, ontwikkelen en werken	Tozo	-23,44	23,44	0,00
1.4	Leren, ontwikkelen en werken	Gederfde inkomsten en extra kosten Atea	-1,29	1,77	0,48
1.5	Leven	Sportevenementen en lokaal gezondheidbeleid, onderuitnutting	0,10	0,00	0,10
1.6	Ontmoeten	Wijkplatforms, Breda Begroot, Kwetbare wijken lagere uitgaven	0,39	0,00	0,39
1.6	Ontmoeten	Subsidies wijk- en dorpshuizen	-0,25	0,19	-0,07
2.1	Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Temporiseren activiteiten economische visie	0,40	0,00	0,40
2.1	Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Minder evenementen	0,50	0,00	0,50
2.1	Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	Project instroom nieuwkomers in de zorg moest door zorgpartners on hold worden gezet	0,10	0,00	0,10
2.4	Dynamische stad	Cultuur	-0,30	1,00	0,70
2.4	Dynamische stad	Cultureel erfgoed (o.a. minder subsidies, educatie en vertraging inventarisatie opdrachten)	0,09	0,00	0,09
2.4	Verbindend bestuur	Minder activiteiten public affairs	0,20	0,00	0,20
3.4	Bereikbaar Breda	Inkomstenderving parkeren	-4,60	1,81	-2,79
3.4	Bereikbaar Breda	Lagere lasten parkeren, zoals schoonmaak door lage bezetting	0,70	0,00	0,70
3.5	Breda is een duurzame en bestendige stad	Inkomstenderving boerderij Wolfslaar (incl. lagere kosten)	-0,10	0,00	-0,10

3.5	Breda is een duurzame en bestendige stad	Inzet crowdmanagement en schoonmaak Galderse Meren en Asterdplas	-0,40	0,00	-0,40
4.1	Veilig Breda	Extra toezicht- en handhavingskosten (daarnaast herprioritering)	-0,51	0,51	0,00
4.1	Veilig Breda	Inkomstenderving kermissen	-0,29	0,24	-0,06
4.2	Dienstverlening	Extra kosten verkiezingen 2021 (bedrag is doorgeschoven naar 2021)	0,00	0,28	0,28
4.3	Beheer van de openbare ruimte	Extra dotatie voorziening dubieuze debiteuren afvalservice	-0,10	0,00	-0,10
4.3	Beheer van de openbare ruimte	Hogere kosten afvalverwerking en lagere inkomsten inzameling textiel	-0,50	0,00	-0,50
4.3	Beheer van de openbare ruimte	Extra kosten en lagere inkomsten openbare ruimte	-0,16	0,00	-0,16
4.4	Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Huurcompensatie gedurende gedwongen sluiting	-1,98	0,73	-1,26
5.1	Een toekomstbestendige organisatie	Hogere lasten zoals ICT en schoonmaak, daling opbrengsten catering	-0,50	0,00	-0,50
5.1	Een toekomstbestendige organisatie	Uitvoeringskosten TOZO	-1,04	3,15	2,11
5.2	Solide financiën	Inkomstenderving toeristenbelasting	-0,60	0,23	-0,37
5.2	Solide financiën	Uitstel opschalingskorting	0,00	0,71	0,71
Totaal			-34,89	37,25	2,36

Toelichting effecten

Het totale effect van corona op de gemeentelijke financiën is € 34,89 miljoen negatief. Dit effect is opgebouwd uit de volgende onderdelen en is exclusief de aanvullende uitgaven die zijn gedaan in het kader van de lokale steunpakketten:

1. Beleidsterreinen waar we meer kosten hebben gemaakt zijn onder andere:
  - De uitvoering van de Tozo;
  - Het binnen de RIVM richtlijnen uitvoeren van de Jeugdwet;
  - De Wmo door de zorgaanbieder;
  - Crowdmanagement bij de Galderse Meren.
2. Beleidsterreinen waar we minder kosten hebben gemaakt zijn onder andere:
  - Het leerlingenvervoer en de deeltaxi doordat er minder ritten hebben plaatsgevonden;
  - De budgetten voor de subsidiëring van evenementen die niet doorgingen;
  - Lagere schoonmaakkosten van de parkeergarages door sluiting.
3. Beleidsterreinen waar we minder inkomsten hebben ontvangen zijn onder andere:
  - Afvalservice door tijdelijke opzeggingen van contracten van onder andere horeca vanwege de lockdown;
  - Parkeerinkomsten door minder bezoekers in het centrum;

- Toeristenbelasting door minder bezoekers en overnachtingen in de stad;
- Huurinkomsten van de (sport)accommodaties tijdens de gedwongen sluiting.

De totale compensatie vanuit het Rijk was € 37,25 miljoen en is bijna gelijk aan de financiële effecten. Voor een aantal onderwerpen volgen de kosten pas in 2021. De beschikbare budgetten voor deze kosten hevelen we over naar 2021.

Bijdrage Rijk

Uit het overzicht blijkt dat er € 37,25 miljoen voor het jaar 2020 ontvangen is vanuit het Rijk voor de compensatie van de corona effecten. Dit bestaat voor € 10,35 miljoen uit aanvullende uitkeringen via de gemeentefondsuitkering. En voor € 27,23 miljoen uit de uitkeringen Tozo en voor (sport)accommodaties. Daarnaast zijn er bij de decembercirculaire voor het jaar 2020 de volgende bedragen ontvangen. In lijn met de besluitvorming omtrent de decembercirculaire 2020 hevelen we deze middelen over naar 2021.

Bedrag x € 1.000.000

Onderwerp	Bedrag
Crisisdienstverlening	0,48
Aanvullend pakket re-integratiekosten	0,41
Gemeentelijke schuldenbeleid	0,19
Bijzondere bijstand	0,06
Compensatie quarantainekosten	0,04
Totaal	1,18

Daarnaast is er landelijk € 250 miljoen beschikbaar gesteld voor aanvullende compensatie mede-overheden vanwege inkomstenderving 2020. De verdeling van dit bedrag wordt bepaald op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020. Deze bijdrage mag, in lijn met de uitspraak van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording, pas in 2021 worden verwerkt.

Totaal bedraagt de steun vanuit het Rijk voor 2020 voorlopig € 34,43 miljoen. Hier komt het aandeel van Breda in de compensatie voor de inkomstenderving nog bij. Dit is € 250 miljoen landelijk.

Lokale steunpakketten corona

Maatregel steunpakket	Begroot	Werkelijk	Dekking bijdrage rijk	Dekking exploitatie	Uit post onvoorzien	Uit algemene reserve
<i>Korte termijn</i>						
Business coach / MKB advies	100.000	50.231	0	0	50.231	0
Broodnood	50.000	44.982	0	0	44.982	0
<i>Middellange termijn</i>						
Summervibes	300.000	141.808	0	0	0	141.808
Meerkosten subsidiepartners	150.000	98.000	0	0	0	98.000
Reservering extra inzet en werkzaamheden Participatie	600.000	0	0	0	0	0
Ondersteuningsmiddelen sport	250.000	196.500	0	0	0	196.500
Buurtcentra beschikbaar te stellen	500.000	253.736	188.580	0	0	65.156
Businesscoaches en uitbreiding financiële vouchers	75.000	37.673	0	0	0	37.673
Uitbreiding ondersteuningsmaatregelen economie	350.000	143.206	0	0	0	143.206

Versterken en bespoedigen economisch herstel	200.000	190.875	0	0	0	190.875
Ondersteuningsmiddelen amateurkunst	22.000	16.625	22.000	-5.375	0	0
Ondersteuningsmiddelen cultuur	300.000	284.116	983.169	-699.053	0	0
Leges en precario evenementen	22.500	48.000	0	0	0	48.000
Markt- / reclamegelden voor marktlieden	43.440	9.000	0	0	0	9.000
Precario voor terrassen	212.400	115.000	0	0	0	115.000
Openen tweede milieustation Slingerweg	300.000	136.281	0	0	0	136.281
Tijdelijk stopzetten gemeentelijke afvalcontracten	504.000	114.220	0	0	0	114.220
Huurcompensatie gedurende gedwongen sluiting	2.500.000	1.485.325	725.080	0	0	760.245
Extra werkzaamheden verantwoording en administratief	500.000	221.094	0	0	0	221.094
Lange termijn (deel 2020)						
Huurcompensatie (4e kwartaal 2020)	500.000	499.055	0	499.055	0	0
Totaal	7.479.340	4.085.726	1.918.829	-205.373	95.213	2.277.057

Uit het overzicht blijkt dat er in 2020 voor de diverse lokale steunpakketten ongeveer € 7,5 miljoen beschikbaar is gesteld. Hiervan is ruim € 4 miljoen uitgegeven. Op een aantal onderwerpen was niet het volledige bedrag nodig. Dat waren met name:

- Extra inzet werkzaamheden participatie: de extra kosten zijn opgevangen binnen de reguliere budgetten die beschikbaar waren in de begroting 2020 voor participatie. Aanvullende middelen waren niet nodig;
- Tijdelijk stopzetten gemeentelijke afvalcontracten: er zijn minder contracten en voor een kortere periode dan is opgenomen in het steunpakket (tijdelijk) stopgezet;
- Huurcompensatie tijdens gedwongen sluiting: in het steunpakket was uitgegaan van een langere periode van gedwongen sluiting dan uiteindelijk werkelijkheid is geworden. Daarom waren niet alle middelen nodig;
- Extra werk verantwoording en administratief: een deel van de kosten voor de controle wordt gemaakt in 2021. Om dit te dekken in 2021 is een voorstel tot budgetoverheveling opgenomen.

Uiteindelijk is voor het dekken van de kosten van ongeveer € 2,3 miljoen een beroep gedaan op de algemene reserve. De overige kosten zijn gedekt door ontvangen compensatie vanuit het Rijk voor buurtcentra, cultuur, huur accommodaties en door de post onvoorzien. Het overgebleven beschikbare bedrag zal volgens afspraak niet uit de algemene reserve onttrokken worden.

